

PARTER

Sökande

1. Stefan Svedbom
Götaforsvägen 34
567 31 Vaggeryd

2. Vaggeryds kommun
Box 43
568 21 Skillingaryd

Ombud för 2: Stadsjurist Göran Forss
Jönköpings kommun
Stadskontoret
551 89 Jönköping

SAKEN

Ansökan om förlängning av genomförandetid, Vaggeryd kommun

Anl.ID.: 75425
Avrinningsområde: 98 Lagan

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar villkor A3, B6 och B7 i gällande tillstånd, meddelat i dom den 28 december 2020, mål M 73-19. Villkoren får istället följande lydelse:

A3. Sökandena ska senast den 12 maj 2026 ha anlagt en faunapassage.

B6. I kraftverkets intagskanal ska, senast den 12 maj 2027, finnas ett skyddsgaller för avledning av nedvandrande fisk. Gallret ska ha en lutning mot horisontalplanet på 30-35 grader och en största spaltvidd vid 14 mm.

B7. I kraftverkets intagskanal ska, senast den 12 maj 2027, ha anlagts en flyktväg för fisk. När kraftverket är i drift ska minst 0,02 m³/s släppas till flyktvägen.

Med ändring av vad som bestämts i mark- och miljödomstolens dom den 28 december 2020 i mål M 73-19 förlänger mark- och miljödomstolen den för vattenverksamheten föreskrivna arbetstiden till och med den 12 maj 2026.

Mark- och miljödomstolen fastställer den med stöd av förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken tidigare preliminärt fastställda avgiften för målets prövning.

BAKGRUND OCH TIDIGARE BESLUT

Växjö tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har i dom den 28 december 2020 i mål M 73-19 meddelat tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken för avledning till vattenkraftverk samt för åtgärder avseende broar, utskov, erosionsskydd och faunapassage samt föreskrivit villkor för den dämning av Lagan som Stefan Svedbom och Vaggeryds kommun bedriver på fastigheten Södra Park 1:1.

I den aktuella domen har det genom villkor A3, B6 och B7 fastställts att miljöanpassningsåtgärder i form av faunapassage samt skyddsgaller och flyktväg för nedvandrande fisk ska vara genomförda senast tre år efter det att domen vunnit laga kraft. Vidare har det i domen fastställts en arbetstid om tre år från det att domen vunnit laga kraft för de tillståndsgivna åtgärderna.

YRKANDEN

Stefan Svedbom och Vaggeryds kommun (sökandena) yrkar att mark- och miljödomstolen beviljar förlängning av genomförandetiden avseende följande villkor och arbeten i dom meddelad den 28 december 2020 i mål nr M 73-19:

- anläggande av faunapassage (villkor A3 i domslut)
- anläggande av skyddsgaller och flyktväg för fisk (villkor B6 och B7 i domslut)
- samtliga tillståndsgivna arbeten (specifiserade i C i domslut).

I första hand yrkar sökandena att förlängning beviljas från den 12 maj 2024 till den 12 maj 2027, utom såvitt avser anläggandet av faunapassage (villkor A3 i domslut och tillståndsgivet arbete enligt C) för vilket sökandena yrkar att förlängning beviljas med ett år från den 12 maj 2024 till den 12 maj 2025.

I andra hand, om Mark- och miljööverdomstolens beslut den 14 april 2021 att inte ge prövningstillstånd inte är överklagbart och domen vunnit laga kraft den 14 april 2021, yrkar sökandena att förlängning beviljas från den 14 april 2024 till den 14 april 2027, utom såvitt avser anläggandet av faunapassage (villkor A3 i domslut och

tillståndsgivet arbete enligt C) för vilket sökandena yrkar att förlängning beviljas med ett år från den 14 april 2024 till den 14 april 2025.

GRUNDER

Vid tidpunkten för huvudförhandlingen i mål M 73-19 hade sökandena ambitionen att kunna genomföra samtliga tillståndsgivna arbeten inom tre år från att domen vunnit laga kraft. Sökandena bedömer idag att det inte är möjligt att hinna slutföra genomförandet av samtliga ovan nämnda villkor och arbeten inom denna tid. Sökandena begär därför enligt 24 kap. 2 § andra stycket miljöbalken förlängd tid för genomförandet med tre år, vilket skulle innebära en sammanlagd genomförandetid om sex år. För anläggandet av en faunapassage begärs förlängd tid för genomförandet med endast ett år. Om sökandenas yrkanden, såvitt avser villkoren A3, B6 och B7 i domslutet, endast kan prövas som en ansökan om ändring av villkor enligt 24 kap. 13 § andra punkten miljöbalken begär sökandena att villkoren ändras såvitt avser genomförandetiden från senast tre år efter att domen vunnit laga kraft till senast sex år efter att domen vunnit laga kraft, utom såvitt avser villkoret om anläggande av faunapassage för vilket sökandena begär att villkoret ändras såvitt avser genomförandetiden från senast tre år efter att domen vunnit laga kraft till senast fyra år efter att domen vunnit laga kraft.

Sökandenas uppfattning är att en genomförandetid om sex år inte är anmärkningsvärt lång i jämförelse med praxis vid prövningar av ansökningar om tillstånd till vattenverksamhet. Vanligt förekommande är fem års genomförandetid. Den sammanlagda genomförandetiden håller sig inom den i 22 kap. 25 § miljöbalken angivna maxtiden om 10 år, som vid särskilda skäl kan överskridas. Enligt en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2024 är det möjligt att tillåta en arbetstid som överstiger 10 år för utförande av arbeten för vattenverksamhet, förutsatt att arbetena utgör ett led i en verksamhet som tillgodoser ett väsentligt samhällsintresse och av särskilda skäl inte kan slutföras inom 10 år.

Sökandena bedömer att det inte finns några enskilda eller allmänna intressen som kan påverkas negativt av att sökandena beviljas en förlängning av genomförandetiden eller ändring av villkoren enligt framställda yrkanden.

Yrkandena påkallas av omständigheter som inte förutsägs när tillståndet gavs. Sökandena gör därutöver gällande att synnerlig olägenhet skulle uppstå om tillståndet förfaller.

Genomförda åtgärder och orsaker till dröjsmål

Efter att mark- och miljödomstolens dom vann laga kraft genomförde kommunen en budgetprocess för avsättning av de medel som erfordras för genomförandet av samtliga villkor och arbeten enligt tillståndet. Därefter gjorde kommunen en upphandling av konsultstöd för genomförandet. WSP tilldelades uppdraget i november 2022 då startmöte hölls. Ett avtal mellan kommunen och WSP tecknades i januari 2023 i vilket parterna var överens om en förväntad slutleverans av WSP:s uppdrag i april 2023. Både kommunen och WSP drabbades kort efter starten av uppdraget av omfattande problem avseende bemanningen för att kunna genomföra uppdraget. Kommunens projektledare slutade sin anställning i december 2022, vilket krävde nyanställning av en person som skulle sättas in i projektet. I snabb takt under våren 2023 avslutade många brokonstruktörer sina anställningar på WSP och uppdragledaren på WSP gick på föräldraledighet. WSP har fått ta fram en ny organisation och bemanning för att kunna hantera uppdraget från kommunen. Svårigheterna att hitta rätt kompetens för uppdraget omöjliggjorde en slutleverans som planerat i april 2023. En ny tidplan har tagits fram som innebär att samtliga arbeten avseende projektering beräknas vara slutförda under april 2024.

Sedan uppdragsstarten har WSP utfört ett antal utrednings- och beräkningsarbeten som underlag till detaljplaneringen. Det pågår en detaljprojektering och samtliga arbeten avseende projekteringen beräknas vara slutförda under april 2024, innan den i domen föreskrivna tiden för genomförandet löper ut.

Genomförandet av upphandlade entreprenadarbeten beräknas påbörjas tidigast i augusti 2024 och slutföras tidigt våren 2025. Då upphandlingen av utförande-entreprenaden kan komma att överklagas, vilket skulle försena påbörjandet av entreprenadarbetena, och andra förseningar skulle kunna uppstå efter påbörjandet av entreprenaden, som enligt villkoren i tillståndet inte får utföras under tiden 1 maj – 31 juli, ansöker sökandena om förlängning av genomförandetiden med tre år, utom såvitt avser anläggandet av en faunapassage.

Synnerlig olägenhet om tillstånd förfaller

Sökandena bedömer att synnerliga olägenheter kan uppstå om tillståndet förfaller den 14 april eller 12 maj 2024.

Beträffande faunapassagen/fiskvandringssvågen har WSP under 2023 haft en pågående diskussion med länsstyrelsen om utformningen av fiskvandringssvågen och den trädgårdsdamm som ska finnas på fastigheten Södra Park 1:1 samt olika alternativ för omlöp. Diskussionen med länsstyrelsen har under hösten mynnat ut i att fiskvandringssvågen ska anläggas separat från trädgårdsdammen. Något slutligt ställningstagande till utformningen av omlöpet kan inte lämnas av länsstyrelsen förrän detaljprojekteringen är klar. Ett detaljerat preliminärt förslag har redovisats på samrådsmöte med länsstyrelsen den 3 januari 2024. Länsstyrelsen var under mötet positiv till det redovisade förslaget. Utifrån synpunkter och diskussioner på mötet fortsätter detaljprojekteringen för att ta fram ett slutligt förslag som länsstyrelsen ska ta ställning till. Då samtliga arbeten för att anlägga fiskvandringssvågen kan utföras i egen regi och inte behöver upphandlas samt då dessa kan utföras utan hinder av höga flöden bedömer sökandena att arbetena i sin helhet eller till övervägande del kommer att vara slutförda innan genomförandtidens utgång. Sökandena begär därför endast en kortare tids förlängning av genomförandetiden såvitt avser fiskvandringssvågen.

Ytterligare exempel på synnerlig olägenhet om tillståndet förfaller är de problem som idag finns vid Kvarnbron att avbörda stora vattenmängder vid höga vattenflöden, problem som riskerar att förvärras om inte det återstående arbetet med

genomförandet av upphandlade entreprenadarbeten kan fortsätta för att uppnå förbättrad kapacitet att avbörda stora mängder vattenmängder utan tidsfördröjning. Idag regleras flödet manuellt. Om ett högflöde inträffar då sätterna sitter kvar i utskoven kommer vattennivån att stiga och omgivande mark att översvämmas. Som framgår av sökandenas ansökan om tillstånd till vattenverksamhet kommer efter utrivningen av broarna och uppförandet av de nya broarna öppningsarean för bron över Lagan öka från ca 3,9 m² till 11,7 m², vilket gör att det framtida behovet av reglering minskar kraftigt och även risken för översvämningar med skador på uppströms- och nedströmsliggande fastigheter.

För att belysa riskerna som finns om tillståndet förfaller kan nämnas att det tidigare förekommit dammbrott vid Kvarnbron (2014) och sökandena fick vidta akuta åtgärder vid Kvarnbron när det var höga flöden i Lagan för bara ett år sedan, i januari 2023. Problem med överdämning upptäcktes den 5 januari 2023 och åtgärder påbörjades samma dag för att få ner vattennivån. De akuta åtgärder som vidtogs var att ca 30 cm av grusbanken grävdes bort och nio regleringsbrädor i tre fack som satt fast i utlagd grusbank fick avlägsnas.

INKOMNA YTTRANDEN

Havs- och vattenmyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har avstått från att yttra sig i målet.

SMHI har inga synpunkter på ansökan om förlängd tid.

Länsstyrelsen i Jönköpings län tillstyrker sökandes ansökan om förlängd arbetstid, med undantaget att länsstyrelsen yrkar på en förlängning av arbetstiden för faunapassagen med två år istället för ett år. Sökandes arbetstid var snålt tilltagen från början och oväntade komplikationer kan uppstå. För att inte hamna i samma sits igen med att arbetstiden går ut bedömer länsstyrelsen att det är bättre att arbetstiden för anläggandet av faunapassagen förlängs med 2 år.

SÖKANDENAS BEMÖTANDE

Sökandena vidhåller framställda yrkanden, men har inte någon erinran mot att domstolen beviljar förlängning med ytterligare ett år såvitt avser faunapassagen.

DOMSKÄL

Då det är uppenbart onödigt med huvudförhandling, har målet med stöd av 22 kap. 16 § miljöbalken avgjorts på handlingarna. Vidare har målet med stöd av 4 § tredje stycket lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar avgjorts av en lagfaren domare och ett tekniskt råd.

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 24 kap. 13 § 2 p. miljöbalken får tillståndsmyndigheten ändra villkor i en tillståndsdom om det är uppenbart att villkoret inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt eller om ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs.

Enligt 24 kap. 2 § första stycket miljöbalken förfaller ett tillstånd till vattenverksamhet om arbetena inte är utförda inom den tid som anges i tillståndet. Av andra stycket framgår att om tillståndshavaren visar att denne har giltigt skäl för dröjsmålet eller att synnerliga olägenheter skulle uppstå om tillståndet förfaller, kan tillståndsmyndigheten förlänga tiden med högst tio år. Tillståndsmyndigheten får då föreskriva nya eller strängare villkor efter vad som är skäligt.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Mark- och miljööverdomstolen beslutade den 14 april 2021 att inte meddela prövningstillstånd med anledning av ett överklagande av mark- och miljödomstolens dom den 28 december 2020. Detta beslut överklagades inte vilket innebär att mark- och miljödomstolens dom vann laga kraft den 12 maj 2021.

Mark- och miljödomstolen anser att sökandena genom redogörelse för arbetsprocessen för genomförandet av det meddelade tillståndet visat att det föreligger omständigheter som inte kunde förutses när tillståndet gavs. Därutöver

har sökandena visat att synnerliga olägenhet skulle uppstå om tillståndet förfaller eftersom arbetsprocessen pågår och är långt framskriden. Domstolen konstaterar också att inga invändningar mot förlängd tid för uppfyllande av villkor samt genomförande av tillståndgivna arbeten i vatten har inkommit.

Den ansökta ändringen av villkor B6 och B7 ger sammantaget sex år för genomförande av åtgärder i intagskanalen vilket är rimligt. Ansökan ska därför i denna del bifallas.

Länsstyrelsen yrkar ytterligare förlängning med ett år avseende faunapassagen, vilket sökandena inte motsatt sig. Mark- och miljödomstolen anser att länsstyrelsens yrkande är motiverat. Tiden för genomförande av villkor A3 och arbetstiden för vattenverksamheten ska därmed förlängas med två år. Det ger sammantaget fem år för genomförande av faunapassagen, vilket är en rimlig tid. Mark- och miljödomstolen anser att det saknas skäl att förena tillståndet med ytterligare villkor.

Mark- och miljödomstolen bedömer att den tidigare preliminärt fastställda prövningsavgiften om 1 500 kr är skälig med hänsyn till prövningens omfattning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD- 01)

Överklagande senast den 24 september 2024.

Ann Westerdahl

Emma Sjögren

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Ann Westerdahl, ordförande, och tekniska rådet Emma Sjögren.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.